

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De Ecclesiæ Avtoritate, & de ueterum scriptis Libellus

Melanchthon, Philipp

Vitebergae, 1550

VD16 M 3084

De Gregorio.

urn:nbn:de:hbz:466:1-35753

PHILIP. MELANTH.

De Gregorio.

Anno 590. iniit Pontificatum Gregorius, cum essent exacti anni post Augustini mortem 157. Interea influxerant in Italiā multe barbarae gentes, Gothi, Longobardi, & horum socij. Et non solum studia literarum contineuerant, & Ecclesiæ neglectæ erant, sed etiam ille ipsæ barbaræ gentes, quæ tenebant Italiā, secum inuexerunt aut facile receperunt multas superstitiones opiniones. Ideo breui tempore nul de cumulati sunt abusus.

In illa dilaceratione Italiæ videbatur esse peculiaris fœlicitas, abesse à Repub. procul in aliqua solitudine degere, sine familia, sine liberis, non spectare urbium excidia, & uastationem patriæ. Miserum est enim dicere illud, quod Aeneas inquit: Et quoru pars magna fui. Itaq; modesti homines, qui habebant familias, gratulabantur Monachis suam tranquillitas tem. Sic circuit admiratio Monachorum, & plus res coeperunt querere & amare secessus.

Deinde hominēs barbari natura mirantur nouos ritus, qui speciem habent eximiæ pie-

F tatis,

DE ECCLESIA.

tatis, & tanquam commercij cum Deo. Ni
mirum est igitur tunc & Monachorum con
creuisse, & plausibiles opiniones de illo gen
operum latius uagatas esse, & extinctam Eu
gelij lucem de uera fide, & ueris cultibus.

Grata etiam fuit barbaris ueneratio San
ctorum. Postquam semel receptum erat hos
ethnico more ornare statuis & peculiaribus
templis, creuit mos imitatione potentum. Et
paullatim tantum accessit impietatis, ut nihil dis
ferret ueneratio Sanctorum his posterioribus
seculis à manifesta Ethnieorum idolatria. In
uocabantur Anna, Georgius, non aliter quam
Juno, Mars, aut Hercules. Currebatur ad sta
tuas, Et magna autoritate illam ζεωλομανιας
confirmabant Episcopi, laudabant doctores. Et
in talibus cultibus erat religionis summa. Inter
rim de Christi inuocatione, de fide, erat ingens
silentium.

Principio igitur cauenda fuerunt tanta
impietatis, quæ quidem Gregorius ualde confir
mavit, qui publicum ritum inuocationis Diu
rum instituit, qui ossibus & pulueribus coru
templa dedicari iubet. Tunc

PHILIP. MELANTH.

Tunc etiam irrepit opinio de oblatione corporis & sanguinis Christi facienda pro mortuis. Hæc opinio peperit horribilem prophætionem Sacramenti.

Et si igitur post Gregorij etatem maiores tenebræ secutæ sunt, tamen hi errores tunc hæserunt in Ecclesia. Falsa persuasio de monachatu, de operibus sine mandato Dei excoigitatis. Inuocatio Sanctorum, & oblatio corporis Christi pro mortuis. Hi errores magnam deinde ruinam traxerunt. Itaq; Gregorij ætas non potest esse norma emendandæ Ecclesiæ, quod quo magis perspici posset, manifestioræ errata Gregorij prius recitabo, deinde pauca de Cœna Domini disputabo. Gregorius libro 3. Epistolarum, in Epistola ad Catanensem Episcopum in Sicilia, præcipit, ne Subdiaconi aut Diaconi consuetudine coniugum utantur, quas ante ordinationem duxerant, cum quidem antea Siculi seruassent Græcum morem, nec maritis interdixissent coniugum consuetudinem. Hic lapsus satis manifestus est. Nemo enim pius distinctionem legitimi coniugij approbare potest.

F 2

Narrat

DE ECCLESIA.

Narrat fuisse quendam Speciosum, qui maluerit relinquere functionem Subdiaconi, quam carere coniugis consuetudine. Hic quis fuit, saniore iudicio praeditus fuit, quamvis li, qui talia coniugia distrahebant.

Anget peccatum Gregorij, quod hunc monachum in Siculis Ecclesiis recipi uoluit, quem ad tempus iuxta Synodorum veterum decreta rei nuerant coniugia in omnibus gradibus Ecclesiasticis, nec onerabat uotis Diaconos aut alios. Cur sumit sibi Gregorius imperium in aliena Ecclesiis? cum quidem tam tragicē declamaret abhorre ab uniuersalis Episcopi appellatio ne. Deinde, cur ibi distrahit coniugia, ubi Diaconi non fuerant onerati uotis? Cur hic non ueretur superiorum Synodorum autoritatem? Hic lapsus, cum manifestam impietatem et tyrannidem contineat, satis apparet etatem Gregorij non fuisse sine magnis erroribus.

Idem quam iniustus est aduersus eos, qui infantes in monasterijs educati fuerant iussu parentum, et postea facti puberes aliqui uitagrii expetebantur. De his respondet, ne fas esse v

PHILIP. MELANTH.

les deserere uitam monasticam. Hæc duricies non eotantum reprehendenda est, quia ætati facta est iniuria, sed etiam, quia ualde confirmavit supersticiose opinions de monasticis cultibus.

Addam tertium erratum non obscurum. Mouetur spectris, ut comprobet oblationem Sacramenti pro mortuis. Narrat duos, qui post mortem in balneis seruierunt, quorum alter petiuit, ut pro se fieret oblatio Sacramenti, ut ab illis poenitentia liberaretur. Ab his spectris sumit dogmata in Ecclesia contra manifestum mandatum Dei, Deut. 18. Non quæras à mortuis ueritatem. Et Esa. 8. Vtrum populus à Deo querit ueritatem pro uiuis, an à mortuis? Ergo qualis cunq; est animarum status post hanc uitam, tamen à spectris non sunt sumenda dogmata. Deinde quis non uidet poeticum esse, quod dicit pios post mortem factos esse balnatores? Similis fabula est commento de filiabus Danai, qui hauriunt aquam cribris.

Non instituimus hunc catalogum, ut errorum confutationes adderemus, quæ extant alibi

x 3 satis

DE ECCLESIA.

satis multæ, tantum recensere errata uolunt
appareat falli eos, qui sic admirantur Patrum,
tanquam fuerint $\alpha v \times \mu \alpha \sigma t \kappa \tau o i$, & nusquam
dissentiant à scripturis diuinis manifestis. Ei
igitur aliquid monent interdum eruditiores Pe-
tres, tamen de eis iudicandum est ex verbo
Dei.

Omissis igitur alijs confutationibw, bres-
uiter quædam de illa oblatione pro mortuis adi-
ciam. Non opus est queri, an sit purgatorium,
nihil hæc quæstio ad oblationē pertinet. Etiam
esset purgatorium, tamen impium est, offerre
Sacramentum pro mortuis. Rationes multæ
sunt firmissimæ. Prima, Impietas est constitue-
re cultum in Ecclesia sine mandato Dei, Adpli-
cacio Cœnæ Domini pro alijs, fit sine ullo mas-
dato & testimonio diuino, Ergo sine ulla dubia-
tione hæc applicatio est impia.

Maiorem confirmingant plurimæ sententie.
Non habebis deos alienos. In hoc mādato etiam
cultus alieni prohibentur. Et hoc pertinet dis-
cutum: Frustra colunt me mandatis hominum.
Item: Quidquid non est ex fide, peccatum est.

Pom

PHILIP. MELANTH.

Porro cultus sine mandato Dei non possunt ex fide fieri. Sed mundus non intelligit, quantum peccatum sit, fingere cultus sine mandato Dei, discedere à uerbo Dei. De hoc scelere maxime concionantur Prophetæ, & deplorant hominum cœcitatem, qui cultus & dogmata de uoluntate Dei fingunt horribili audacia, nec retinent uerbum & cultus, quibus Deus suam uoluntatem nobis proposuit. Ipsi cœci querunt Deum alijs modis. Constat autem Christum non tradidisse Sacramentum, ut pro mortuis adplicetur. Quæ ibi fit mentio mortuorum? Iubet celebrari Cœnam, ut recordemur mortis & beneficiorum suorum. An mortui adiungunt, ut unâ recordentur? Sed breuiter adiiciam & alias rationes.

Secunda, Sententia certa est, quæ labefaci nequaquam potest: Iustus sua fide uiuet. Quare necesse est nos accipere remissionem peccatorum uiuos. Ac impossibile est, coningere ullis remissionem peccatorem propter opus aut sacrificium cuiusquam sacrificuli. Causæ obscuræ, ambiguæ, longas disputationes requirunt. Hic error de oblatione refutatur adeo

F + perspicuis

DE ECCLESIA

perfpicuis & firmis argumentis, ut nihil deferent longam explicationem. Doctrina de missione peccatorum certa & perfpicua est. Nemini fit remissio, nisi fide propria eam accipiat. Hanc sententiam si quis tollit, contumelia adficit Christum. Ergo contumelia adficiunt Christum, qui fingunt oblationem illam mortuis mereri remissionem.

Tertia, Tantum ijs prodest Sacramenti usus, qui utentes eo, recordantur mortem et beneficia Christi. Ergo impossibile est, id opus mortuis prodesse, qui nec utuntur ipsis, nec addunt ibi recordationem. Antecedens manifestum est ex Christi institutione, quia iubet celebrari hoc mysterium ad recordationem. Nec aliud institutioni affingendum est. Si quis plus re affingit, si quis transfert ad mortuos, impie contaminat institutionem Christi.

Quarta, Aperte dicit Scriptura: Beati mortui, qui in Domino moriuntur. Rom. 8. Corpus mortuum est propter peccatum, Spiritus uero uiuit propter iustificationem, id est, iustificatus spiritu, donec hoc corpus circumferatur.

PHILIP. MELANTH.

runt, in quo hærēt reliquiae peccati, uarie adflit-
gūtur, ut in iuocatione crescant, fides, agnitus
Dei, & nouitas spiritualis. Sed mortuo corpo-
re, peccati reliquiae abolentur. Et diserte addit
Paulus, Viuere spiritum propter iustificatio-
nem, Illa uita iustificati spiritus non est pauor
aut sensus irae Dei, sed est gaudium in Spiritu
sancto, sicut Paulus inquit. Non sunt igitur pœ-
na purgatorijs.

Christus inquit ad conuersum Latronem :
Hodie mecum eris in Paradiso, hoc est, in uita
tranquilla & beata, non in pœnis & pauori-
bus. Non igitur discedunt iustorum animæ ad
cruciatus, sed ad gaudium spirituale, & ad pœ-
cem, In hac uita excentur pijs horribilibus
afflictionibus, quia Deus mirabili consilio vult
Ecclesiam suam subiectam esse cruci, & degu-
stare afflictiones Christi. Sic Adam, Isaac, Ia-
cob, Ioseph, Dauid, Esaias, Ieremias, Iohannes
Baptista, & cetera lumina Ecclesiae, fuerunt in
eruminis, quarum magnitudinem enarrare ne-
mo potest. Ideo Petrus inquit: Humiliamini sub
potenti manu Dei. Et si igitur tales sunt pœna
piorum,

DE ECCLESIA.

piorum, dum in corpore uiuunt, tamen post mortem esse tales afflictiones cur dicetur? nam hæ afflictiones sint destinatae ad agnoscendum peccati reliquias in carne, & ad poenitentiam. At post mortem non est locus poenitentie, sicut Paulus clare adfirmat 2. Corin. 5. Reportabit unusquisque ea, quæ gestit in corpore. Et Psalmi hoc docent: Non mortui laudabunt te Domine, Item: Quoniam non est in morte, qui memor sit tui. Non igitur affirmari potest, aliquos post mortem adhuc exerceri illis cruciatibus, ut agant poenitentiam.

Si dicunt aduersarij, cruciatus illos non eo infligi, ut crescat poenitentia, sed ut sint satisfactiones, multo magis explodenda est haec opinio. Nam doctrina satisfactionum, quam sententiarij confinxerunt, falsa & impia est. Et quidem in eas disputationes, tanquam in sententiam, plurima mendacia confluxerunt, de purgatorio, de uotis, de oblatione pro mortuis, denique alia multa. Cum igitur purgatorium, quod uocant, adfirmari non possit, impietas est instituere oblationem ad liberandos mortuos.

Quanquam

PHILIP. MELANTH.

Quanquam si esset purgatorium, non transferri ad mortuos Cœna Domini posset.

Sed quid disporto? Orta est mentio purgatorij à spectris, deinde confirmata propter quem, et nunc defenditur à Pontificibus, Cardinalibus, Episcopis, Canonicis, qui palam sunt Epicurei, ac securissime contemnunt iudicium Dei, et quæ de pœnis post mortem legunt, sic accipiunt, ut fabulas Poetarum, de Ixione, Sisypho, Tantalo, aut similes, ac rident stulticiam aliorum, qui affirmant Deum proposuisse æternas pœnas impijs.

Omitto igitur disputationem in præsentia. Basileæ in Synodo exhibuerunt Graeci orationem de purgatorio, quæ hodie extat in Phorcensi Bibliotheca, in qua de loco Pauli 1. Cor. 3. differunt, quem ad purgatorium detor sit ætas recentior, cum constet eum locum de pœnitentia loqui: Saluabitur, sic tamē, quasi per ignem. Ergo uult lapsum pœnitentia corrigi. Quare de præsenti uita loquitur, in qua locus est pœnitentiae. Perfecto uerum est quod dicitur: Simplex est ueritatis oratio. Cum Paulus de pœnitentia

DE ECCLESIA.

p̄nitentia loquatur, non potest hic locus detinueri ad cruciatus post mortem.

De loco in Machabeis est etiam planissima responsio, Veritas rerum erroribus gestorum non uiciatur, inquit Iurisconsultus. Et Demosthenes contra Aristocraten, reprehendens uiciofa exempla, inquit: Μὴ δὲ τοῦ Τοῦ θυμὸς ἔτε λέγει πῶς γέγονεν, καλλίστη δικαιογένει. Sacrificia Leuitica non delebant peccata coram Deo, deinde nulla pro mortuis instituta fuerunt. Ergo fuit error sacrificare pro mortuorum peccatis, ut Iudei altos uiciosos cultus saepe receperunt. Natura enim hominum ad superstitionem propensa est omnibus aetatibus. Ideo cum exemplum illud pugnet cum scripturis, non est citandum ad confirmandas superstitiones in Ecclesia. Hae fere sunt præcipua, que de purgatorio citantur. Ideo autem hanc disputationem inferui, ut magis appareat, lapsus Gregorij, qui confirmauit oblationem pro mortuis, aperte cum apostolicis scripturis pugnare.

Quod cām ita sit, etiam Canon Missæ, ut vocatur, reprehendendus est, in quo dicitur fieri oblatio

PHILIP. MELANTH.

ri oblato ad redimendos uiuos & mortuos.
Quæ fuit audacia Sacramentum transferre ad
mortuos? cum institutio tam clare de uiuis, de
recordatione loquatur. Gregorius scribit hunc
Canonem à quodam Scolastico, ut ipse eum no-
minat, compositum esse. Sed quisquis fuit autor,
qui hanc rapsodiam congeſſit, illud negari non
potest, dissentire latīnum Canonem ab utroq;
græco, quanquam nec græci Canones inter ſe
consentiunt. Et differunt in locis inſignibus.

Hactenus de Gregorio dixi. Nec uolo ſe-
quentium ſeculorum scriptores adijcere. Nam
doctrina magis degenerauit p[er] ſtea. Accessit &
Pontificum tyrannis, cum Gregorius adhuc ap-
pellationem uniuersalis Episcopi repudiet ac
ualde uituperet, ut teſtantur aliquot Epistole in
libro 3.

Possem adijcere querelas ſcriptorum ues-
terum de Episcoporum cupiditatibus, & inſcia-
tia, quæ ſi nihil aliud, tamen hoc monent, Eccles-
fiam nequaquam ad exemplum & ideam eius
temporis conſtituendam eſſe. Sed in Apocalypſi
Iohannis proponuntur horribiles imagines,
quæ

DE ECCLESIA.

quæ significant haud dubie Ecclesiæ temporis
et ostendunt grassaturos statim in Ecclesiæ
impios doctores, ac tyrannica dominatione op-
pressuros ueritatem.

Monstrant et Synodorum historiæ, quan-
ta in Episcopis plurimis rabies fuerit, qui ad
tuendum impietatem miris artibus incenderunt
Principes, et uulgas, prorsus ut nunc Pontifi-
ces et Episcopi omnibus artificijs Regum ambi-
mos ad mouendum ciuile bellum mouere conan-
tur.

Basilius in fine libri de Spiritu sancto,
quam tragica querela deplorat Episcorum sui
temporis furorem et impietatem, narrat sedi-
cionibus et cædibus quæri defensionem malos-
rum dogmatum. Et ad Italicos ac Gallicos
Episcopos ita scribit: ἀνατέτραπται μὲν
γαύρτᾳ τῇδε εὐσεβειᾳς δόγματα, συγ-
κέχυνται δὲ εὐσεβειᾳς θεσμοὶ, φιλαρχίαι
δὲ τῷρ μὴ φοβουμένοι τῷρ κριταῖς
προσασιώμενοι τῷδε ποστοι, οὐχὶ ἐκ τοῦ προ-
φανοῦς λοιπὸρ ἀθλορ διωτείας, οὐ προε-
δρία πρόκειται, ὡς εὸτὰ χαλεπότερα
βλασφημία.

PHILIP. MELANTH.

βλασφημήσας, οἱς ἐπίσκοποι λαοῦ αρρ
τιμότες Θ., οἵχεται σεμνότης ἡρατική,
ἐπιλελοιπασιρ δι τωιμένοντες μετέ
βισκήμης τοιμνιορ τοῦ κυρίου.

Id est, Eversa sunt ueritatis dogmata,
confusae leges pietatis. Ambitio non timentium
Deum, rapit gubernationem Ecclesiarum. Nec
aditus est ad honores, nisi per impietatem, ut
quisq; est rabiosissimus et audacissimus in lace
randis pijs et ueris dogmatibus, ita maxime
dignus Episcopi honore iudicatur. Perijt gra
uitas sacerdotibus conueniens, desunt Pastores,
qui eruditione gregem Domini pascant.

Sic ille sui temporis Episcopos depingit,
quorum uicijs recentior ætas addidit imperia
et tyrannides.

Cum igitur constet illam ætatem non
sine uicijs esse, concedendum est Ecclesiæ, ut
de doctrina consulat uerbum Dei, sicut Pa
ter cœlestis præcipit, ut Filium audiamus.
Et David inquit: Lucerna pedibus meis uerbum
tuum.

Hec

DE ECCLESIA.

Hæc de ueterum scriptorum erratis, & multa prætermisi absurdæ dictæ, non eo collegi, ut de ueris eorum laudibus aliquid detrahatur. Credo plerosq; in his fuisse pios & præstantes viros, quidam etiam optime meriti sunt, sed ne ipso quidem uoluerunt anteferri sua dicta, doctrinæ Christi. Deinde hi, qui nunc nobis ueterum autoritatem opponunt, ualde illorum testimonijs abutuntur. Et si illis temporibus semina errorum sparsa sunt, ramen nondum in Ecclesiæ peruaferunt tam tetri abusus. Erat initio qualiscuq; mentio Sanctorum. Quantum accessit impietatis postea? Non igitur citanda est Nazianzeni declamatio, cum illius ætas adhuc ignorauerit hanc recentem Idolatriam.

Sed quid citant Ecclesiæ autoritatē aduersarij, cū non de doctrina, non de religione dimicet, sed de suis libidinibus atq; opibus? Tranquillitatem suam turbari nolunt. Hæc una & sola causa est, cur nos delere cupiant. Nam dogmata quædam luce meridianæ clariora sunt. Etiam men ut hæc opprimant, manifesta crudelitas exercetur, interficiunt pios, doctos & bonos ui-

YOS,

PHILIP. MELANTH.

Sacerdotes propter coniugium. Hoc ubi lectum est de ulla barbarie, interfici homines propter honestum coniugium? Si ueterem Ecclesiam probant, cur hic non imitantur prima tempora? An Ambrosium uel Augustinum arbitrantur hanc crudelitatem suppliciorum probatum fuisse? Illi uero execrari essent hanc immunitatem, & palam testati, hos Pontifices, autores crudelitatis non Ecclesiae membra, sed Dia- boli organa esse, ac sine ulla dubitatione defensionem piorum sacerdotum, mulierum, puerorum, deinde tot gentium, quae sunt coniunctae huic causae, suscepissent.

Postquam autem dixi quae sit uera Ecclesia, & constat, nos doctrinam Catholice Ecclesie Christi, traditam in scripturis propheticis & Apostolicis & in Symbolis, fideliter retinere ac tueri, manifestum est, nos uere cum Ecclesia Catholica Christi sentire. Addo illud etiam, preci- puos scriptores, Ambrosium, Augustinum, & paucos alios idem sentire, si commode intelligantur, & pauca quedam eis condonentur, quae tunc non uenerunt in controuersiam.

G De

DE ECCLESIA.

De Liturgia nihil dubium est, nec prius
tas, nec uenales, nec funebras Missas fuisse mo-
te Gregorium. Nec invocatio Sanctorum multo
ante Gregorium celebrari coepit.

Est et lex de coelibatu perpetuo admo-
dum recens, quae non aliam ob causam defendis-
tur, nisi quia coelibatus est commodior ad tuenda
opera. Et manifestam iniuriam uerbo Dei
faciunt, qui adfirmant coniugium Sacerdotum
cum iure diuino pugnare.

De poenitentia, de remissione peccatorum
ac iustificatione, quam dicimus homines pro-
pter Christum consequi, non propter opera, de
satisfactionibus, de Clauibus, de traditionibus hu-
manis, de rebus politicis, Pleraque nostri dispu-
tauerunt planius, quam ueteres, quae tamen ad-
paret consentanea esse perpetuis sententiis illo-
rum, qui fuerunt eruditiores ac peritiores re-
rum spiritualium, qui quidem hanc explicatio-
nem ac methodum si legissent, pro sua pietate
candide probaturi fuissent, ut audio narrasse il-
lum praestantem Theologum Parisiensem, se ex
sostrorum explicatione, de iustificatione, pris-

MHM

PHILIP. MELANTH.

num rectius Augustini sententiam intellexis-
se.

Scio ex veteribus excerpti posse multa pug-
nantia cum nostris sententijs. Et excerptit pro
suo affectu quisq; quod uidetur commodum, ut
ex iisdem floribus apes mella legunt, aranei ue-
nena. Sed absint à iudicijs Ecclesiasticis Syco-
phantiae. Non prouoco ad omnes Scriptores,
sed ad meliores, Ambrosium, Augustinum, &
quatenus alij cum his consentiunt, qui cum ipso
interdum pugnantia dixerint, ueniam nobis da-
bunt, si quædam reprehendemus, modo ut mani-
festam & certam scripturæ diuinæ sententiam
sequamur, nec discedamus à Symbolis, & tene-
mus, quod ipsi spectarunt ac uoluerunt, inter-
dum autem explicare non potuerunt. Nihil
enim dubium est, hoc doctrinæ genus, quod pro-
fitemur, uere esse ipsum consensum Catholicæ
Ecclesiæ Christi, ut ostendunt Symbola, saniores
Synodi, & eruditiores Patres. Hæc respondi
moderationibus, qui autoritatem Ecclesiæ aut
Patrum nobis opponunt.

Exoritur autem quoddam nouum genus

G 2 sapientum,

DE ECCLESIA.

sapientum, qui cum sint à theol, nulla prorsus
lunt moueri de religione certamina, laudant
pacem & concordiam, execrantur omnes, qui
quocunq; modo ferunt discordias, hos, tanta
quam κακθάρεματα ex pestes generis huma-
ni tollendos esse censem. Hæc est una Philoso-
phia Pontificum, Cardinalium, Regum, Cano-
nicorum & plurimorum, qui perhiberi uolunt
politici, qui scilicet ocium suum interturbari
nolunt, nolunt dignitatem suam labefactari,
oderūt doctrinam, quæ uidetur offectura com-
modis ipsorum, deniq; aliis aliam habet cau-
sam. Horum omnium una uox est in Regum
consilijs, Nullam mutationem concedendam
esse, retinendam esse concordiam Ecclesiæ, au-
toritatem ordinariae potestatis.

Deinde habent suos Rhetores, qui uerba
mentissimas cōciones in eam sententiam edunt,
quos nominari omnes nihil opus est. Extant
enim multorum scripta, sed ex omnibus illis
centones nuper consuit Omphalius. Initio tan-
quam Solon aut Areopagita aliquis, conciona-
tur de Legum dignitate, ultuperat seditiones
et le

PHILIP. MELANTH.

Et legum contemptum, commemorat quam dulcis harmonia sit ordinis et evagiae in Re pub. quam Leges efficiunt. Deinde et si non nominat certam professionem, tamen quos prae cipue petat, satis ostendit, declamat aduersus nos, qui quasdam tyrannicas et impias leges Pontificum excussum. Et si autem non opinor cum haec gratis dicere, tamen cum eadem discantur a multis summis et eloquentibus viris, non disputabo quid iste captet.

Totum hoc genus concionum spectat ad confirmandos potentum animos, ne ulla modera pia et pia consilia audiantur, deinde, ut inflammati iniustum sauvicium exerceant. Ut autem David petebat, ne ualerent consilia Achis tophel, sic nos precabimur Deum, ne horum Rhetorum eloquentia ueritatem et gloriam Christi opprimat. Et cum scriptum sit: Ex ore infantium et lactentium perfecisti laudem, sperabimus Deum non defuturum nobis esse in refutandis illis calumnijs, et in gloria Christi illustranda.

E S Scio

DE ECCLESIA.

Scio plausibiliter dici de Legum dignitate, de pace, de tranquillitate communi. Non adeo rudis sum literarum, nec adeo alienus à ciuii consuetudine uitæ. Sentio etiam in Repub. communi tranquillitati ea onera condonanda esse, quæ sine impietate tolerari possunt. Valeant in eo genere hæ sententiae, τὸ κακὸν εὐ αδμενοπ μὴ κινητέον. Et quod Plato dixit, ut deliri patris, ita patriæ desipientis morestole randos esse. Reete ista in loco dicuntur, de ciui libus oneribus, quæ sine iniicietate tolerantur, sed hæc philosophia non transferatur ad obsequuendam gloriam Dei. Doctrinæ errores, & idolatria nequaquam dissimulari debent, sicut Christus inquit: Si quis negauerit me, confundam eum. Primū Præceptum: Nō habebis deos alienos, lōge anteferēdū est omnib. rebus humānis, legib. hominum, imperijs, ordinariæ potestati, paci, patriæ, cōcordiæ. His nominib. nihil est angustius, sed tamē anteferendū est nomen Dei.

Prophetæ, Apostoli, haud dubie patrīum & patriæ tranquillitatem, si qui alij, amarunt maxi me. Et tamen reprehendere impios cultus & prauas opiniones coacti sunt. Et quidem Chri-

ftw

PHILIP. MELANTH.

stus profitetur se doctrinæ genus adferre, tanquam ignem, qui sit accensurus ingentes discordanias. Necesse est enim existere certamina de cultu Dei, quia Diabolus ardet horribili odio Dei, & quantum potest delere uerbum Dei conatur, & aduersus Deum homines impios incitat, ac secum trahit florentissima imperia, cum his hostibus belligeratur Christus.

Quare cum necesse sit pijs reprehendere & abolere impios cultus, non possunt non esse mutationum autores Prophetæ & Apostoli. Quanquam igitur politica sapientia abhorret ab ipso mutationis nomine, Et pij, qui certe non omnes stolidi aut fatui sunt, intelligunt, quantum difficultatum & periculorum adferant mutationes, tamen Christianum pectus antefert mandatum Dei, & excelso animo excipit omnes difficultates, easq; intelligit regi à Christo, cui omnia subiecta sunt, ut inquit Propheta.

Hæc breuiter respondeo, non tam Omphali orationi, quam illorum sapientum argumentis, qui in omnibus consilijs concionantur de uicendis mutationibus, de concordia. Etsi autem

G 4 homines

DE ECCLESIA

homines ceteri hanc responzionem deridentur
men pijs utile est considerare hæc argumentum
ne illa sapientiæ species deterreat animos à pia-
tate, & à professione ueritatis.

Et hæc scribo maxime admonendæ iuuen-
tutis causa. Impij cum alijs illecebris, opibus &
alijs commodis animos multorum capiunt, tum
uero etiam irretitos tenent his persuasionibus,
quæ uitandæ sint mutationes, quæ deceat fauere or-
dinariae potestati, tueri præsentem formam Rei
pub. Hæc quatenus laudāda sint, Christiani pre-
monendi sunt, ne obliuiscantur huius præcepti:
Non habebis Deos alienos.

Doleo quosdam excellentibus ingenijis
præditos conspirare cum impijs, ac faces esse
ad incitandos Reges ad crudelitatem, & ad sta-
biliendam impietatem. Illa est uirtus digna
magnis & præstantibus uiris, præcipue ad lau-
dem Dei conferre industriam atq; autoritatem.
Hic scopus propositus esse debet omnibus, ut suo
quisque loco, quantum potest, conferat aliquid
operæ ad conseruationem cœlestis doctrine,
De alijs Parasitastris paruis, qui scribunt Syc-
phanticos

PHILIP. MELANTH.

phanticos libellos, hoc loco non dicam, qui sunt
ex illo genere κολακωπ, quales alebat Diony-
sius Siculus, qui sputum Tyranni excipiebant,
ac lingebant, prædicantes nectare dulcissimum esse.

Redeo ad sapientes illos, quorum aliqui
simulantes religionem, postquam uident absurdas
superstitiones superiorum temporum excessari non posse, adsingunt ritibus et decretis
molliores interpretationes, ut teste stabiliant
impietatem, conseruatis ritibus ac uiciosis de-
cretis. Talis est liber editus Coloniæ, titulo
Reformationis. Audio et Contarenum Cardi-
nalem in Italia dicere solere, Lutheranos face-
re iniuriam Romanis proceribus, cum adscri-
bant illis errata plebeiorum scriptorum, ut Le-
gendarum, Dórmiseure, et similium. Nun-
quam sic censisse Romanos proceres, aut in-
eptias illas probasse. Ita nunc à se deriuant
errata. Ac scio ubiq; gentium plurimos esse,
qui hoc nouo artificio laudem singularis sa-
pientiae auceptantur, qui primum eo iniustisunt,
q; cum pleraq; à nobis correcta ex nostris li-
bris mutuentur, et nostris se pennis ornent, ut

G S fueum

DE ECCLESIA.

fucum incautis faciant, tamen nobis iniquam.
Sanctæ redditunt, Non enim desinunt in
exercere crudelitatem, deinde non cogit
hanc nouam Sophisticam fœre extremam per-
niciem ueræ religionis.

Si ingenij petulantioribus licet commis-
nisci glossas suo arbitrio, quid futurum est? Ma-
nifesta est Idolatria in cultu Sanctorum, in
Missis pro mortuis. Et tamen glossæ affingun-
tur ad retinendos ritus per se uicioſos. Ita pau-
lo post fortassis Aegyptias superstitiones excus-
abunt. Absit ab Ecclesia hæc impia & perni-
ciosa Sophistica, quæ est protestatio contraria
facto. Cultus non institutus expresso Dei uerbo,
per se uicioſus est, etiam si affingas quamcumq;
uoles glossam, ut invocatio Sanctorum per se
uicioſa est, quia non est instituta diuinitus, de-
inde & ob hanc causam per se uicioſa est, quis
hic ipſe mos, etiam si diuersum cogites, tribuit
Sanctis honorem Deo proprium, quod omnes
audiant.

Possem exempla multa recitare, sed de-
fino, ac pios adhortor, ut istam nefariam So-
phisticam

PHILIP. MELANTH.

phisticam execrentur. Ezechias non solum su= perstitiosas opiniones de Aeneo serpente cor= rexit, sed ipsam statuam deleuit. Ita pietas est cum impijs opinionibus ritus ipsos abijcere, qui non sunt proprie mores politici. Sicut scriptura præcipit: Idola destrui. Sic ipsi ritus priuatae rum Missarum, Inuocatio Sanctorum, Votorum obseruatio, Monasticus uestitus, Sodalicia mo= nastica, Vinculum cœlibatus, Discrimina cibo= rum, & similes inepti ritus à superstitionibus orti, tollantur & abolecantur.

Sed quid dispuo? Illi, qui hac Sophistica pin= gunt uiciosos ritus, non hoc uere agunt, ut tol= lant errores ex Ecclesia, sed ut qualicunq; præ= textu defendant suam autoritatem, & arte sta= biliant impietatem. Facile enim repullulant pra= ue opiniones, si ritus ipsi maneant. Necesse est pios uigilantes esse. Nam Diabolus oppugnat Euangeliū, non tantum palam incitans Ty= rannos ad fœniciam, sed etiam callide infidias struens prætextu sapientiae, & offundens bellas persuasiones, de quibus cauendis toties præcipit Spiritus sanctus, ut ad Timotheum inquit Pau= bus,

DE ECCLESIA.

Ius uenturos spiritus impostores . Et ad Colosenses ait, traditiones humanas speciem sapientiae habituras esse. Non tantum manifesta delictamenta spargentur, qualia fuerunt pleraque vetera & recentia, ut paulo ante manifesta fuerunt imposturæ indulgentiarum, sed etiam homines astuti falsa dogmata & impios ritus artificiose pingent, ut magno cum adplausu exsultantur, amentur ac retineantur. An non habet sapientiae speciem impietas Samosateni? An non est plausibilis error Pelagi prophani imaginis? Ita habent haec speciem sapientiae, Prodest ad pacem & tranquillitatem, retinere usitatos mores, decerpantur igitur horridiorum opinione, & affingantur interpretationes euangeliorum, ritus ipsis retineantur. Splendide hoc dici uidetur, cum longe aliud agatur.

Hæ Sycophantiae significatæ sunt in historia de Christo, quem cum oculos eius uelassent, eique colaphos impegissent lictores irridentes, inuaserunt uaticinari, à quo percussus esset. Sic excusatores isti impiorum rituum ludibrio habent Christum & Ecclesiam. Postquam insula sume

PHILIP. MELANTH.

sum aliquod glossema excogitarunt, putant se
iam praestrinxisse Christo oculos, deinde addunt
colaphos, hoc est, impietatem stabiliunt, incen-
dunt Reges ad crudelitatem, ac Triumphos
agunt, quasi iam prorsus delerint ueritatem.
Ipsi plausum in suo Theatro auferunt, pre-
dicantur à malis, amantur à Regibus, quorum ser-
uiunt cupiditatibus. Sed orandus est Deus, ut
hoc genus Sycophantarum reprimat.

Nicander ait genus esse Serpentum, quod
appellat Hæmorrhoidas, sunt autem exiguae be-
stiolæ, unius longitudine pedis, sed uenientia tanta
uis est, ut ab illis icto sudor erumpat cruentus
toto corpore, ut ex ore, naribus, uescica large
profluat sanguis, ut sanguineas lachrymas ex-
tillent oculi, ut ardeat incredibili inflammatio-
ne totum corpus. Huius generis bestia cum in
Aegypto necasset Nauclerum Helenæ, Heroi-
ca mulier pede illam contrivit, unde & poster-
itas Hæmorrhoidum dicitur claudicare am-
sa spina. Porro euentus ostendit hanc nouam
Sophisticam interpretandarum traditionum,
uenenum esse non dissimile Hæmorrhoidum.

Indocti

DE ECCLESIA.

Indostri & si sunt nobis infesti, tamen pertinacia
& odio pugnant, non pugnant autoritate, ille
Hæmorrhoides propter doctrinæ oppugnatio-
nem, propter Sophismata, & ut uocat Paulus,
propter speciem sapientiæ, sunt in admiratione,
incitant animos potentum ad opprimendam uer-
itatem. Hoc ueneno accensi principes, flama-
mas odij concipiunt, sunt cruenti & furenter
crudeles. Sed Christus non sinet obrui lucem
Euangelij, sicut scriptum est: Quod est ex Deo,
non abolebitur, Proinde Ecclesia, in qua lucet
uera doctrina, tandem illis Hæmorrhoidibus spi-
nas exteret. Non oppriment ueritatem sophisi-
cæ ille interpretationes, & astuta & crudelis
consilia impiorum.

Quod uero pañim aliqui cupidi pie con-
cordiæ, expectant Pontificum Synodos, & spe-
rant has Ecclesiæ medicaturas esse, aut uicia
correctura, longe falluntur. Nunquā enim Pon-
tifices, & eorum coniurati Satellites desinent
bellum gerere aduersus Christum, quod ut ita
existimem, moueor non tantum humanis conies-
cturis, que multæ & non leues sunt, Christi dia-
etismos

PHILIP. MELANTH.

Etis moueor, deinde exemplis omnium etatum.
Nam Christus negat blasphemos sanari, qui con-
tra conscientiam oppugnant ueritatem, defen-
dunt manifestam φωλομανιαν, & piorum
cruore se resperserunt. Furor blasphemias
& parricidia haud dubie comitatur, sicut hi-
storie Cain, Pharaonis, Saul, populi Iudaici te-
stantur. Et Deus minatur cæcitatem blasphem-
is, sicut Psalmus inquit: Obscurentur oculi co-
rum. Itaq; augent quotidie supplicia, obligant
sibi principes impijs foederibus. Nec tantum pa-
lam grassantur, sed clam struunt insidias uitæ
piorum principum. An existimandum est,
hos moderata aut pia consilia admissuros esse?
Et aliquoties iam experti sumus plerosq; qui si-
mularunt moderationem, tamen re ipsa nihil
egisse, nisi ut nos irrectitos opprimerent, acto-
rum doctrinæ genus delerent. Scio paucos,
quosdam esse saniores in hostium Collegijs, qui
desplorant potentum pertinaciam, sed horum
sententiae exploduntur tanquam scholasticæ.
Hec cum ita sint, piæ mentis est, & cogitantis
de sua salute, de gloria Christi, querere quæ sit
uera Ecclesia, ut huic se adiungat, ut huius

ccel 165.

DE ECCLESIA.

eccl^s, & gregis Christi pars sit, sicut inquit Christus: Qui non est mecum, contra me est. Deinde sciat Ecclesiam nequaquam esse Tyrannos & persecutores Christi, & eos, qui saepe iam uel adiuuant, uel comprobant. De his te neamus Regulam certissimam Pauli: Si quis aliud Euangelium docuerit, anathema sit. Et cum ait, anathema sit, non existimemus usum esse leui aut uulgari maledictio, Cum nominat anathema, significat Deum ex Ecclesia eieisse hostes ueræ doctrinæ, eosq; fugiendos esse, tanquam diras pestes, quas Deus execratur. Pollii se horum societate & consuetudine boni sciant, & daturos graues poenas amicitie & coniunctionis cum illis. Psalmus inquit de hoc genere: Induit maledictionem sicut uestimentum, & intravit sicut aqua in interiora eius, & sicut oleum in ossa eius. Huius maledictionis contagium nocet cæteris, qui sunt coniuncti cum illis, qui & ueritatem oppugnant, & exercent fœniciam in pios. Non igitur existimus parum momenti habere hoc mandatum: Si quis aliud Euangelium docuerit, anathema sit. Non sunt Episcopi, non sunt Ecclesiæ membra, sed

PHILIP. MELANTH.

bra, sed hostes Christi, qui cum furijs agitentur, non de Ecclesiæ concordia & pace cogitant, sed de' tyrannide stabiluenda, non studere sanare Ecclesiæ, sed moliuntur bella ciuilia, uastitatem Ecclesiæ, parricidia piorum sacerdotum & piarum mulierum. Proinde non expectanda est ab illis emendatio Ecclesiæ, sed potius cogitandum ut sententia, animo & uoluntate quisq; se ab illis seiungat, fugiat eorum ḥωλομαχια, non audiat conuicia contra ueram doctrinam, non adiuuet, non approbet illorum consilia, non confirmet eorum potentiam. Fugite Idolatriam, inquit Paulus. Hæc præcepta non sunt leuia ducenda. Vera igitur Ecclesia queratur, sciamus in hac exaudiri preces, in hac sciamus esse Christi membra, ad hanc sciamus pertinere promissiones Euangelij. Non pertinent promissiones ad hostes Euagelij, sicut nec ad Iudeos, nec ad Mahometistas pertinent, ut sepe testatur Deus, & Psal. 16. inquit Pontifex Christus: Non offeram eorum libationes, nec faciam eorum mentionem labijs meis. Quem hæc tam tristis comminatio non moueat, ut fugiat cœtum aduersantem ueræ Ecclesiæ &

H Deniq;

DE ECCLESIA.

Deniq; plena est in utramq; partem scripture
diuina talibus concionibus, quæ iubent fugere
hostes ueræ doctrinæ & ueræ Ecclesie, ac cum
plecti ueram doctrinam, amare, iuuare, orna
re ueram Ecclesiam. Nec cogitemus tantum
Platonicam ciuitatem esse Ecclesiam. Hic coetu
est uera Ecclesia, in qua lucet pura Euangelij
doctrina, in qua recte administrantur Sacra
menta diuinitus tradita, In tali coetu necessa
est aliqua esse uiua Ecclesiae membra, que prea
stant Deo ueros cultus, agunt pœnitentiam, in
uocant Deum uera fide, conferunt studium &
operam ad Euangelij propagationem, ostendunt
suam confessionem, seruiunt uocationi, deniq;
præstant pia officia à Deo mandata, exercentur
periculis omnis generis, in quibus exercent in
uocationem & alia bona opera. Hanc affirmo
esse ueram Ecclesiam, cum qua oportet pios
ubiq; terrarum coniuctos esse sententia, uolun
tate & confessione. Ac tales esse sentio Dei ben
eficio, nostras Ecclesias, quæ profitentur pu
ram Euangelij doctrinam, quæ est sine ulla dis
putatione, consentiens sententia Catholica Ec
clesiæ Christi. Utinam bonæ mentes considera

xxvii

PHILIP. MELANTH.

rent, quantum referat, non esse in castris hostium Ecclesiae, sed esse ciuem uerae Ecclesiae Christi, propter quam Deus innotescere uoluit, propter quam omnia condidit, quam Filij sui sanguine sanctificauit, in qua patefecit se admirabilibus operibus per patres, Noe, Abraham, Ioseph, Moisen, Dauidem, Eliam, Eliseum, Apostolos, et reliqua lumina Ecclesiae, deniq; quae habebit uitam et gloriam aeternam, fruetur comertio Dei et piorum Angelorum. Quanta gloria et beatitudo est, huius coetus socium esse, in hoc agmine conspici, quod dicit Christus, quod circumvolant pijs angeli, in quo incedunt principes Adam, Noe, Abraham, Moises, Elias, et reliqui uiri insignibus praediti donis? In hoc agmine iam certum tenes locum, si non adiuuas, non comprobas hostium Ecclesiae impietatem et crudelitatem, sed ueram doctrinam amplecteris, confiteris, et pijs moribus ornas. Psalmus inquit: Rogate pacem Ierusalem. Beati erunt, qui diligunt eam. O suauem et dulcena sententiam. Hortatur omnes, ut adiuuent omnem genere officij Ecclesiam, ut doctrinam puritatem et consensum tueantur, ut doctoribus benefac-

H 2. clant.

DE ECCLESIA.

eiant, ut precibus & uotis Deo communem salutem commindeant, ut impios doctores, ut Tyrannos inde arceant. Opto autem ex animo, ut magnitudinem horum officiorum uiri politici considerent, qui debent & possunt Ecclesiam iuuare. Intueantur posteritatem, cui ut Rempub. constitutam relinquare cupiunt, ita multo magis debent ueram Dei agnitionem, incorruptam religionem, purum Euangeliū, recte constitutas Ecclesias tradere, sicut Paulus iubet Timotheum fideliter custodire depositum, ut integrum & incontaminatum ad posteros perueniat. Hac cura prorsus nihil adfici uideamus Pontifices, Episcopos, Canonicos, de opibus suis dimicant, non de doctrina, Ergo alij in scholis, in gubernatione ciuitatum, suscipiant hanc eum. Hoc sacrificium præcipue Deus ab omnibus postulat, sicut Petrus inquit, uocatos nos esse, ut celebremus Dei beneficium. Hic præcius finis omnium consiliorum atq; actionum sapientibus propositus esse debet, ut ornent gloriam Christi. Pro hoc officio ingentia præmia pollicetur in hoc uersiculo Deus: Beati erunt, qui diligenter Ecclesiam. Defensionem, successum,

& salutem

PHILIP. MEL'ANTH.

& salutem perpetuam promittit his, qui ue-
ram Ecclesiam amant. Hac uoce pijs exuscitent
animos ad curam ornande Ecclesie, seq; non
modo aduersus tyrannorum nimas confirmant,
sed etiam contra Sophisticam illorum mu-
niant, qui falso antiquitatis & Ecclesie
testimonia dogmatum ad defensionem
impiorum citant, ad quos refutandos
nonnihil instituere studiosos uolui.

F I N I S.

VITEBERGAE
Excudebat Iosephus Klug,

Anno M. D. L.